

IKC Het Klokhuis gaat uit van onderwijs- behoeften van het kind

Samen leren door leerlingen, leraren, schoolleiding en ouders

Auteur: Brenda van Veen

De onderwijsbehoeften van het kind, een punt dat sinds twee jaar nog specifiek in beeld wordt gebracht bij integraal kindcentrum Het Klokhuis in Duiven. Nadat de school, met dank aan de adviezen van het bestuur en de onderwijsinspectie, besloot het onderwijs naar een hoger niveau te tillen, zijn er in korte tijd mooie successen geboekt. Onder leiding van directeur Ans Spee, in nauwe samenwerking met haar team, werd Het Klokhuis omgevormd tot een zogenaamde 'lerende organisatie' binnen het integraal kindcentrum.

Waar Het Klokhuis voorheen meer methodevolgend onderwijs hanteerde, was het schoolteam klaar voor een nieuwe aanpak met leerlinggerichte keuzes. Geen algemene behandeling van de leerstof waar elk kind in

moet meekomen, maar werken vanuit waarnemingen met een zogenaamde 'voortoets' en analyses waarmee gekeken wordt wat niet alleen de groep, maar ook het individuele kind nodig heeft in de komende onderwijsperiode.

Team IKC Het Klokhuis

Naar aanleiding van groepsbezoeken met een adviseur van OnderwijsMens in 2015, ontstond een duidelijk advies met een aantal heldere verbeterpunten. Hiermee werd de school in staat gesteld in relatief korte tijd onderwijsverbetering te realiseren met een lerend team dat de behoeften van het kind centraal stelt. Binnen een lerend team, op weg naar een lerende organisatie, wordt de leraar een lerende professional die samen met de leerlingen een traject ingaat waarbij men voor en door elkaar leert. De ontwikkeling naar een lerende organisatie moet uiteindelijk leiden naar een integraal kindcentrum waarin de talenten van álle kinderen zichtbaar worden en waar ook álle verzorgers, leraren en de schoolleiding continu werken aan hun professionele ontwikkeling. Met een ambitie om kinderen goed voor te bereiden op hun toekomst.

Gedurende de omvorming naar een lerende organisatie werd er meer verwacht van de leerkrachten, die op hun beurt weer hoge verwachtingen hebben van de leerlingen. Het overleg tussen leraren werd anders aangepakt, waarbij men onder meer werd gewezen op het belang van vragen stellen en een dialoog.

Daarnaast ontdekten leraren tijdens hun lessen de noodzaak om stil te staan bij de vraag: 'wat hebben mijn kinderen nodig?' Het sleutelwoord hierbij was, en is tot op de dag van vandaag, maatwerk. Onderwijs doelgericht afstemmen op een specifieke groep of het individu. Kinderen hebben meer inzicht, effectieve instructies en meer inspiratie nodig om beter te kunnen presteren.

Na een grondige schoolanalyse door de schoolleider en haar team werd een drietal verbeterpunten planmatig aangepakt. Concreet kwamen deze verbeterpunten neer op:

- Verbeteren van de didactiek in het rekenonderwijs
- Ontwikkelen naar integraal kindcentrum door integratie van de kinderopvang
- Versterken van het Daltonconcept in het onderwijs

De afgelopen twee jaar werd door de koersvaste directeur Ans en haar gedreven, leergierige teamleden veel geïnvesteerd om de verbeterpunten in praktijk te brengen, zonder hierbij het belangrijkste aspect, 'wat hebben de kinderen nodig om te kunnen leren', uit het oog te verliezen.

Verbeteren van de didactiek in het rekenonderwijs

"De leeropbrengsten kunnen beter", zo beoordeelde directeur Ans Spee. Om dit te kunnen aanpakken terwijl er zoveel andere ontwikkelingen gaande waren, werd er bewust gekozen voor één leergebied waar men al mee bezig was: het rekenonderwijs. Het was al snel duidelijk dat hiermee in korte tijd de meeste winst te behalen viel.

$$2 + 2 = 4$$

Tevens bleek het versterken van het rekenonderwijs het perfecte handvat voor het bouwen aan een lerende organisatie.

Met ondersteuning van Wilma Willems, Onderwijsmens, observeerden directeur Spee en leerkracht Karin de Boef de rekenlessen in alle groepen. In een feedbackbijeenkomst werden de rekenobservaties besproken met alle betrokken leraren. Met de bevindingen als basis is het hele team vervolgens in studiebijeenkomsten aan de slag gegaan met een actuele en doelgerichte rekenaanpak. De koers van de organisatie werd hiermee voor iedereen duidelijk.

Dankzij de gezamenlijke visie die hieruit voortvloede was het schoolteam direct in staat effectieve en passende rekenroutes te plannen voor de leerlingen.

In de nieuwe rekenaanpak beginnen leraren met het verzamelen van data en feedback, op basis waarvan zij verantwoorde keuzes kunnen maken.

Door middel van voortoetsen weten ze wat leerlingen al goed beheersen en voor welke doelen instructie en specifieke begeleiding nodig is.

Doordat duidelijk wordt welke differentiatie er nodig is en op welk niveau, kunnen ze dit vervolgens realiseren in het onderwijs. Daarbij richt de school zich op zinvolle activiteiten die

kinderen tot leren brengen, want motivatie bij het kind zelf is een belangrijk onderdeel van het onderwijsleerproces.

**Anne-Marie van de Pol
(intern begeleider):**

"Het lesgeven is gevarieerder geworden, leerkrachten maken hun eigen keuzes en ik zie steeds vaker activerende werkvormen."

**Karin de Boef
(leerkracht groep 8):**

"Het groeiende zelfvertrouwen dat bij leerkrachten te zien is, zie je ook bij de kinderen. Ook zij maken nu meer hun eigen keuzes. Ze kennen hun doelen, bekijken en

analyseren zelf de resultaten van hun eigen voorttoetsen en beslissen samen met de leerkracht wat ze nodig hebben. B.v.: doe ik wel of niet mee aan de groepsles? Of: heb ik het bijwerkboek nodig?"

Hoewel het verbeteren van het rekenonderwijs nog volop in gang is, is inmiddels duidelijk dat het zonder meer bijdraagt aan het versterken van de professionaliteit van het team en daarmee aan een succesvolle school. Het schoolteam van Het Klokhuis is 'baas over de methode' geworden en denkt nu meer in toegevoegde waarde voor de leerlingen en hun toekomst.

Integratie kinderopvang

Een tweede verandering om de school in zijn geheel te laten doorgroeien naar iets 'groters' was de integratie van Kinderopvang Zonnekinderen. Naast het basisonderwijs vindt men op deze locatie nu tevens de peuteropvang, buitenschoolse opvang en de speeltheek. Met deze ontwikkeling transformeerde Het Klokhuis van school naar een integraal kindcentrum met een wijkfunctie.

Hoewel de samenwerking met de kinderopvang veel tijd en energie kostte, achtte directeur Ans Spee dat ook de identiteit, de pedagogische visie en de inhoudelijke doorontwikkeling aandacht moesten krijgen. En met succes. Er is nu meer dynamiek en ouders uit de buurt kunnen nu ook terecht voor kinderopvang in de breedste zin van het woord.

Ans Spee, directeur IKC Het klokhuis

Versterken van het Daltonconcept in het onderwijs

Het Klokhuis is van oorsprong een Daltonschool en werkt vanuit het typische Daltongedachtegoed. Het versterken van de Daltonprincipes zou veel kunnen bijdragen aan de nieuwe koers van de school. Het Daltononderwijs legt de nadruk op keuzevrijheid voor de leerling, samenwerking met andere leerlingen en de ontwikkeling van zelfstandigheid. Zaken waarbij eigenaarschap van cruciaal belang is.

Het versterken van de Daltonaanpak werd dan ook direct opgepakt en leidde tot verlenging van de Dalton-certificering. De belangrijkste sleutelvaardigheid van de Daltonvisie blijkt reflectie. Zowel leraren als kinderen leren reflecteren om goede keuzes te maken, om effectief te leren samenwerken en om steeds zelfstandiger te worden in hun eigen leerproces.

"Dalton is no method, no system, it's an influence!", aldus Parkhurst, de Amerikaanse pedagoge die aan de wieg stond van het Daltononderwijs.

Ouderbetrokkenheid

Niet alleen voor de leraren en leerlingen verandert de aanpak als het aankomt op de ontwikkeling naar een lerende organisatie. Ook de samenwerking met ouders is versterkt. Ouders worden nu nog meer betrokken bij het onderwijs van hun kind.

Zo zijn veranderingen bijvoorbeeld goed merkbaar in de doelengesprekken en zogenaamde 'keeromgesprekken' met ouders. Niet de leraar vertelt wat het kind nodig heeft, maar het kind zelf. Ouders krijgen de kans te vertellen wie hun kind is, wat zij als ouders verwachten van de school en de leerkracht en wat hun kind nodig heeft om begrepen te worden.

Ouderbetrokkenheid is iets dat Het Klokhuis het komende jaar verder gaat versterken. Hoe ga je om met ouders? Hoe voer je de gesprekken met ouders zodat ze terug blijven komen naar ouderavonden, zodat je de ouders bereikt die het nodig hebben? Dit zijn enkele vragen die centraal zullen staan tijdens dit traject. De school zal dan ook van start gaan met de werkgroep 'ouderbetrokkenheid' om de samenwerking met ouders verder uit te werken.

Positieve blik op de toekomst

Er is de afgelopen periode geïnvesteerd in teamontwikkeling en het doelgericht werken met het oog op de kwaliteit van het leerproces. Het uitgangspunt dat het kind de eigenaar van zijn of haar eigen leerproces is, was hierbij het belangrijkste aspect.

In eerste instantie werd door de meeste leerkrachten gedacht dat de nieuwe maatregelen en ontwikkelingen teveel van hun tijd zouden gaan eisen. Eerlijk is eerlijk, ze hebben de afgelopen twee jaar inderdaad veel tijd geïnvesteerd om het onderwijs op Het Klokhuis naar een hoger niveau te tillen. Nu de eerste resultaten van de maatregelen zichtbaar zijn, is de directeur trots op de ontwikkeling. Alle activiteiten binnen de organisatie zijn nu meer gestroomlijnd en dit leidt automatisch tot effectiever werken.

Directeur Ans Spee geeft aan de externe deskundigheid in de afgelopen tijd van grote waarde te vinden. Niet alleen krijgen de leraren aanknopingspunten om bewuster les te geven, ook de betrokkenheid bij de gezamenlijke onderwijstaak groeit.

"De manier waarop wij de afgelopen periode gewerkt hebben heeft een mooie meerwaarde: de uitslag van de centrale eindtoets is niet de uitslag van de leerkracht van groep 8, dat zijn de opbrengsten van 8 jaar basisonderwijs", aldus Ans.

Ze ziet dat het vertrouwen tussen collega's groeit, de verbondenheid in het team sterker wordt en dat mensen elkaar ondersteunen. Het resultaat is aanzienlijk: de leeropbrengsten zijn boven verwachting verbeterd en voldoen op alle vlakken aan de landelijke inspectienorm. Alle kinderen zijn vooruit gegaan. Het klassenklimaat is positief beïnvloed.

In de toekomst zet Het Klokhuis het zogenaamde 'thinking for learning' zonder meer voort. Ans Spee: *"Je hoopt natuurlijk dat als leerkrachten bezig zijn met spelling, ze zich dezelfde vragen gaan stellen als die ze nu bij rekenen stellen. Dat lukt bij de ene leerkracht beter dan bij de andere."* De meerwaarde van 'Thinking for Learning' is enorm. Kinderen leren helder denken en zullen sneller en beter leren, dit dankzij de extra denkvaardigheden die zij aangeleerd krijgen. Daarnaast versterkt de methode het plezier en de betrokkenheid bij het leerproces, voor zowel de leerling als de leraar.

De school zal blijven werken aan nog mooiere leeropbrengsten en duurzame resultaten.

Ook blijft men investeren in het onderwijs waarvoor nu onder meer een leerteam 'begrijpend leren' is opgezet. Wat de toekomst brengt weet niemand, maar dat Het Klokhuis deze vol vertrouwen en zeer positief tegemoet gaat dat is zeker.

Over OnderwijsMens

Drs. Wilma Willems begeleidt schoolleiders en bestuurders die worstelen met de complexe taak hun team te begeleiden. Ze biedt perspectief door de belangen van de schoolleider, de leraar en het kind met elkaar te verbinden. Dit leidt

ertoe dat het team zelf stuurt in de veelheid aan informatie, grip krijgt op de kwaliteit van het onderwijs en de regie neemt in het afstemmen op de onderwijsbehoeften van kinderen.

Wilma Willems:

'Ik geloof in autonomie. Autonome mensen zijn onafhankelijk. Onafhankelijkheid geeft je bewegingsruimte. Een vrij mens ziet kansen. Hij heeft het lef een eigen koers te varen. Hij heeft de moed om te doen waar hij goed in is.'

OnderwijsMens
biedt perspectief